

Birželio 14-oji – Gedulo ir vilties diena

1941m. birželio 14-osios naktį J. Stalino įsakymu prasidėjo pirmasis masinis tremimas. Žmonės iš Lietuvos buvo tremiami į Sibirą, SSRS gilumą.

Iš viso išvežta apie 17 500 Lietuvos piliečių, kurių didžioji dalis vežti į tremtį, kiti – į GULAG'o stovyklas.

Buvo ištremta daug to meto politikų, kitų visuomenės veikėjų, tarp kurių ir antrasis Lietuvos Respublikos prezidentas Aleksandras Stulginskis.

Iki 1953 metų iš Lietuvos ištremta apie 300 000 žmonių, apie trečdalis iš jų mirė. Mirė iš bado, nuo šalčio ir iškankinti sunkiausių darbų. Tai didžiausias mūsų tautos genocidas.

- 1941-06-14/18
- 1948-05-22/23 - „Pavasaris“
- 1949-03-25/28 - „Bangų mūša“
- 1951-10-02/03 - „Ruduo“

Didžiausi Lietuvos gyventojų
trėmimai

Carų laikais per 40 spaudos draudimo metų į Sibirą tebuvo ištremta šiek tiek daugiau kaip 1000 knygnešių. Po 1863 m. sukilimo iš Lietuvos tebuvo išvežta apie 2400 žmonių. O komunistai į Sibirą gyvuliniais vagonais išgabeno dešimtadalį visos mūsų tautos.

Sovietai siekė sunaikinti Lietuvos suverenumo komponentus: gimtąją kalbą, religiją ir patriotizmą.

Nuo prasidėjusių masinių trėmimų nebuvo apsaugota nei viena gyventojų grupė - nei valstybės tarnautojai, mokytojai ar ūkininkai, nei vaikai, paaugliai ar pagyvenę žmonės.

Remiantis užregistruotais dokumentais, daugiausia buvo ištremta:

- Valstybės tarnautojai - 10%
- Ūkininkai - 20%
- Darbininkai - 6,7%
- Mokytojai - 6,2%

Ištremtieji lietuviai gyveno Sibiro lageriuose. Jie turėjo labai sunkiai dirbti. Už darbą gaudavo 500 g duonos ir 3 rublius, kuriuos pasigrobdavo žiaurūs prižiūrėtojai. Taip pat buvo verčiami dirbti ir vaikai nuo 6 metų. Dažniausiai jie dirbo kasyklose, miškuose. Net po 14 valandų per dieną, ir be jokių pertraukų.....

Darbo neatlikę negaudavo valgyti. Vaikai buvo atrenkami darbui taip: jei pakeli kastuvą – pirmyn dirbti! Vaikai dirbdavo ir naktinėmis pamainomis. Po darbo jie vos parvilkdavo kojas namo, nes eiti reikėjo daug kilometrų.

Žiemos Sibire prasideda rugsėjį ir tęsiasi iki birželio, šalčiai pakyla iki -40 laipsnių Celsijaus. Lageriuose nebuvo nei patogių lovų, nei krosnies ar kokios nors šildymo priemonės šaltą žiemą... Žmonės nušaldavo rankas, susirgdavo baisiomis ligomis, ir niekas jiems negalėjo padėti.

Tremtinis mušė, nesigailėjo net mažų vaikų, žudė...
Niekam, išskyrus gimines, tremtiniai nerūpėjo.
Žmonės pasakojo, jog silpniausi buvo išvežami, ir
nužudomi.

Iš Marijos Skipitytės-Garbačiauskienės prisiminimų:

„Jei neišeidavome į darbą, neturėdami raštelio iš medpunkto felčerio, būdavome baudžiami. Kartą neišėjau į darbą, nes mano veltiniai buvo suplyšę ir atiduoti taisyti. Kitokio apavo neturėjau. Už tą pravaikštą mane teisė atvažiuojanti teismo sesija. Priteisė sumažinti duonos normą iki 200 g dienai 6 mėnesiams (tuo metu duonos norma buvo 500 g).

Vieną rytą, dirbdama miškuose, toli nuo Ust-Lochčimo, jaučiausi labai blogai. Visi išėjo į darbą, o aš atsiguliau ant savo naro. Galvoju: pagulėsiu truputį ir eisiu sniego kasti. Tik staiga įlėkė į žeminę brigadininkas rusas. Kai šoks ant manęs: — Tu šiokia tokia, kodėl neini į darbą?

Aš norėjau paaiškinti, kas man yra ir kad aš tuojau eisiu į darbą. Tačiau jis, nieko nelaukęs, nubloškė mane ant žeminės grindų ir ėmė spardyti kur pakliuvo, šaukdamas: — Kokia motina tave pagimdė? Ne motina, o kalė tavo motina!“

Moterys, vyrai, o ypač vaikai, palikti likimo valiai ledo ir sniego platybėse, kaip liudija atsiminimai, neretai prarasdavo realybės jausmą, nes sąmonė atsisakydavo priimti visą tą siaubą.

Nukamuoti bado, šalčio, ligų, mirtinai išsekę, tremtiniai ilgainiui nebegalėdavo prisiminti net savo ir artimųjų vardų, pamiršdavo, kiek turi vaikų... Prarasdavo žmogiškąjį orumą, ir tai buvo ypač skaudi patirtis.

Iš tremtinių lūpų...

„Tris savaites trukusioje kelionėje buvo visko: ir gimdymų, ir mirčių, o sunkiausia – atlikti tualetu reikalus. Išleidžia iš vagonų sargybiniai ir stebi, ką ir kur darai. Nesvarbu, vyras tu ar moteris“.

„Dirbom ir dirbom. Švenčių turėjome tris dienas per metus. Net Kūčias sutikdavome miške, tačiau labai norėjome grįžti namo, nors puikiai supratome, kad ir čia mūsų jau niekas nelaukia“, - pasakoja dešimt metų Rytų Sibiro pietuose, tolimojoje Chakasijoje, išgyvenusi tremtinė Rozalija Chaleckaitė.

„Davė sriubos iš supuvusios žuvies, o kai ją nešė, dvoką iš tolo galėjai užuosti“, - prisimena tremtinė.

„Vos atvykome, davė mažą kambariuką bendrabučiu vadintame buvusiam tvarte, kirvį į rankas ir išvijo dirbti į miškus. Vyras leido žemėn milžiniškus, 30 metrų siekiančius, medžius, o mes, moterys, juos genėdavom. Kai išmokom teisingai laikyti kirvį, jau buvo geriau“.

Nuotraukoje buvęs Sediškis (Skuodo r.), dabar gyvenantis Telšiuose, Stasys Januta ir jo šeima. Alinantis darbas, labai sunkios buitinės sąlygos ir prastas maistas ne vienam tremtiniui pirma laiko kainavo gyvybę. Nors Janutų šeimą ši nelaimė aplenkė, tačiau juodoji giltinė slankiojo aplinkui, pasiglemždama tai draugą, tai kaimyną. Stasį ypač jaudindavo moterų, kurios turėjo mažų vaikų, mirtys, todėl vyriškis savo eileraščiuose su didele šiluma ir meile kalba apie brangiausią pasaulyje žmogų – mamą.

80-metė Aldona Rainytė – pirmosios tremties bangos liudininkė, ištremta 1941 m. birželio 14-ąją. „Žinau žmonių, kurie sako, kad dabar taip blogai, kad blogiau būti negali. Jie nežino, kas yra blogai. Tie, kurie gyveno tuomet, ypatingai tremtiniai, gali palyginti. Dabar neteisybės labai daug, bet mes dar kažkaip gyvename, dar nėra taip sunku, kaip buvo Sibire“, – mano M. Rainytė.

„O žmonės badavo. Jeigu švarko kišenėje atsineši grūdų saują – pateksi į lagerį, o vaiką paims į vaikų namus. Moterys bijojo, o dirbo labai sunkius darbus. Maisto trūko, tad, kombainui nupjovus laukus, eidavome rinkti varpų. Bet už tai bausdavo – tai vadinta visuomeninio turto grobstymu“, – prisimena tremtinė.

„Man atrodo, dabar labai gražu ir gerai. Bet pasakysiu monsijoro Alfonso Svarinsko žodžiais: daug kas skundžiasi gyvenimu, tarp jų – ir kunigai, tačiau reikėtų juos išvežti, palaikyti pusę metų Šiaurėje, tada čia jiems būtų visą laiką gerai“, – sakė politinis kalinys.

„Darbas, badas, buvo momentu, kai silpdamas galvojau: sočiai pavalgęs, galėčiau laimingai numirti. Kai dabar gali valgyti, ką nori, tas dienas prisimenu, kartais sapne, kartais draugus lankant, kurių beliko trys – kiti išmirė“, – teigė A. Pilkis.

„Kas buvo blogiausia, davė sūrios žuvies, o gerti beveik neduodavo visai. Troškulys buvo kančia“, – mena A. Pilkis.

Antosė Didžiokienė

“Dabar žmonės yra išpuikę nuo gero gyvenimo, ir niekada negalės suprasti kalinio dalios.”

Kaliniai turėjo dirbti miškuose. Gili žiema – darbo sąlygos nepakeliamos. Iki darbo vietos reikėdavo nueiti 4 kilometrus. Kelio nebuvo, konvojai jodavo raiti, o kolona vargdavo pėsčiomis. Darbo normos buvo didelės, kaliniai negalėjo jų įvykdyti.

Jei kaliniai neišdirbdavo nustatytos darbo normos, gaudavo tik 300 gramų duonos, kurioje būdavo daugiau pjuvenų, negu miltų, ir po 0,5 litro sriubos, išvirtos iš visokių atliekų. Kaliniai grįždavo namo sušlapę, pavargę, norėdavo atsigulti, o poilsio vietų viename barake neužtekdavo...

Šalia stovėjo medinė statinė, prie jos buvo prikaltas metalinis puodukas su grandine („lenciūgu“). Iš to puodelio gerdavo visi: ir sveiki, ir ligoti. Žmonių mirdavo labai daug. Mirusius surinkdavo ir, kai kaliniai eidavo į darbą, jų akivaizdoje išveždavo pro vartus, kad šie matytų, kas bus, jeigu ir jie nepaklus.

Pagerbkime žuvusiųjų tremtinių ir politinių kalinių atminimą tylos minute

Šiomet, minint Gedulo ir vilties dieną, VSMC mokiniai prisijungė prie pilietinės iniciatyvos „**Vilties aitvaras**“.

VSMC mokinių nupiešti ar pagaminti VILTIES
AITVARAI:

Ila kl. mokinė Gintarė Turkevičiūtė

Ila kl. mokinys Gajus Krivelis

IIIa kl. mokinys Lukas Puzonas

III d kl. mokinė Tatjana Ilkevič

IIIb kl. mokinė Evelina Kasiliauskaitė

Ila kl. mokinys Gėgož Milevskij

Siūlome pasižiūrėti
dokumentinį filmą apie
tremtinių vaikus

„Ledo vaikai“

[https://www.youtube.com/
watch?v=gF7ZkdYEOpE](https://www.youtube.com/watch?v=gF7ZkdYEOpE)